

Xaricdə özünü səfir kimi görən azərbaycanlı

Tural Abdulla: "Xaricdə yaşamaq insanı həyata hazırlayır, dünyaya baxışını dəyişir"

Baltik dənizi ətrafı ölkələri araşdırmağı, öyrənməyi çox sevir. Xaricdə təhsil üçün ilk müraciətində Macarıstanı seçsə də, 2-ci dəfə Estoniyaya gedir. Artıq bir neçə ildir ki, orada yaşayır. Deyir ki, estonlar çox sakit və soyuq-qanlı xalqdır. Gözlərinin qarşısında yox ol, veclərinə olmaz.

Müsaibimiz Estoniyada Beynəlxalq münasibətlər üzrə təhsil alan Tural Abdulladır.

Tural ilk ali təhsilini Azərbaycan Xəzər Universitetində regionşünaslıq fakültəsində Avropaşünaslıq üzrə alıb. Universiteti bitirdikdən sonra 6 ay Avropa Birliyinin Azərbaycandakı nümayəndəliyində təcrübə keçib. Təcrübə müddəti bitdikdən sonra isə biliklərini artırmaq üçün xaricdə təhsil almaq qərarına gəlir.

Həmsöhbətim deyir ki, xaricdə təhsil üçün Macarıstan, Avstriya, Estoniyaya müraciət edir və hər üç ölkəyə də qəbul olmaq şansı qazanır: "İlk dəfə 2011-ci ildə bu hər üç universitetdən qəbul cavabı aldım. Amma ailəmin və tanışların təkidi ilə Macarıstanı seçdim. Lakin oradakı təhsil məni qane etmədiyi üçün yarımçıq qoyub, ölkəmizə qayıtdım. Bir ilə yaxın Fövqəladə Hallar Nazirliyində işlədikdən sonra təhsil almaq üçün yenidən Estoniyaya müraciət etdim və qəbul oldum. Qeyd edirəm ki, təhsilimi Estoniya Xarici İşlər Nazirliyi "Eastern Partnership" proqramı çərçivəsində maliyyələşdirirdi. Bu çərçivədə qəbul olduğum Tartu Universitetində təqaüd alan 2 tələbədən biri idim".

- Maraqlıdır, nə üçün 2-ci dəfə başqa ölkəni yox, məhz Estoniyayı seçdiniz?

- Baltik dənizi ətrafı ölkələrini öyrənmək mənim üçün daha maraqlı idi. Düşünürdüm ki, balaca bir ölkə necə olub ki, bu qədər inkişaf edib, ciddi nailiyyətlər əldə edib. Həm də azərbaycanlıların seçmədiyi bir ölkəni seçmək istəyirdim. Çünki gənclərimiz xaricdə təhsil üçün daha çox Almaniya, İtaliya, İngiltərəni seçirlər.

- Necə düşünürsünüz, xaricdə təhsil almaq şərtidir mi?

- Xaricdə də olmasa təhsil mütləqdir. Amma xaricdə, təhsil almağın üstünlükləri çoxdur. Bir növ dünyaya baxışınızı dəyişir. Mənim üçün xaricdə təhsil almaq, sadəcə yeni biliklər qazanmaq deyil, həmçinin ölkəmizi dünyaya tanımaqdır. Harada olursa olsun başqa ölkədə olduğum zaman

özümü Azərbaycanın gənc səfiri kimi görürəm (gülür). Bundan başqa, xaricdə təhsil özünü həyata hazırlamaqdır. Çünki burada tək qalırınsız və tanımadığınız bir diyarın özünü hər tərəfli təkmilləşdirirsiniz. Öz fikirlərinizi heç kimin təzyiqi olmadan formalaşdırırsınız. Səhv də edə bilərsiniz, sadəcə, əsas odur ki, səhvi təkrarlamayasınız. Yaşadığınız ölkədə hər bir millətdən insanla qarşılaşırsınız və onların mədəniyyətləri ilə tanış olub, diskussiyalar aparırsınız.

- İki ölkənin təhsilində bələd olan biri kimi, hansı fərqləri müşahidə etdiniz?

- Azərbaycanda Xəzər Universitetində təhsil almışam. Bura bizim ən prestijli universitetlərdən sayılır. Amma iki ölkə arasında təhsil fərqləri çoxdur. Düzdür, hər 2 universitetdə təhsil ingilis dilindədir, amma dərslər keçmə metodları çox ayırıdır. Azərbaycanda təhsildə əsasən müəllimlərlə işləyirik, yəni dərslər daha çox müəllimlərlə tələbələr arasında keçirilir, sonra ev tapşırıqları əsasında öyrənilir, növbəti dərslərdə bu mövzular müzakirə şəklində müəllimin müşayiəti ilə genişləndirilir. Beləcə, tələbələr arasında diskussiya olur və bilmədiyimiz bir şeyi müzakirə edərək əlavə bilik kimi əldə edirik. Ekskursiyalar təşkil olunur. Məsələn, konfliktologiya ilə bağlı Kiprə ekskursiya etmişik. Beləcə, həm dərsi, tarixi, həm də hər iki tərəfin (həm yunan, həm türk tərəfinin) maraqlarını öyrənirik. Diplom işinə gəldikdə isə, Azərbaycanda mən diplom işimi 2-3 aya yazıb qurtarmışdım. Burada isə bu qeyri-mümkündür. Kimdən soruşsanız ən azı 1-2 semestr saxlayıblar.

bişirməyi öyrəndim. Çox gözəl də alındı, xarici dostlarım bəh-bəh ilə yeyirlər.

- İlk getdiyiniz dövrlərdə çətinlikləriniz oldu mu?

- Əlbəttə, hər bir yerə getdiyimiz zaman çətinliklər üzə çıxır. Ən əsaslardan biri yemək olsa da, bir digər məsələ Estoniyanın qışı idi. Hava gün ərzində cəmi 4 saat işıqlı olur, qalan vaxt qaranlıq. Buna hələ də öyrəşə bilmirəm. Bundan başqa, havanın temperaturu qışda -25-30 dərəcəyə qədər enir. Başqa öyrəşə bilmədiyim isə yataqxanada otağı bölüşməkdir. Bəzən eyni otaqda qaldı-

yox ol, veclərinə olmayacaq (gülür). Xaricilərə münasibətləri yaxşıdır, sayları az olduqları üçün əhalini çoxaltmaq üçün xariciləri burada yaşamasına önəm verirlər.

- Hansısa fərqli bir adət-ənənələri varmı?

- "Jaanip?ev", yəni 'mid-summer' gününü qeyd edirlər. Bizim Novruz bayramımızın eynisidir. Bu zaman bizdəki kimi böyük tonqal qalınır və tonqalın ətrafında mahnı oxunulur, rəqs edilir. Yel-ləncəkdə fırlanmaq, ərlərin qadınları daşması kimi qeribə milli oyunları da var. Hər 4-5 ildən bir Tallində Estoniya mahnı festivalı təşkil olunur.

- Təhsiliniz bitdikdən sonra qalmağı düşünürsünüz, ya qayıtmağı?

- Hazırda 5 illik yaşama hüququ aldığım geriyə qayıtmağı düşünmürəm. Əlbəttə, ölkəmi sevirəm, amma, mənə, burada özümü şəxsi və professional cəhətdən daha da inkişaf etdirə bilərəm.

- Xaricdə təhsil almaq istəyən gənclərə məsləhətiniz?

- Əgər doğrudan da məqsəd ixtisas artımdırsa gəlsinlər, amma dəyişmə də hazır olsunlar. Burada bir çox azərbaycanlı görmüşəm ki, gəlir, amma ölkəyə uyğunlaşmaq, inteqrasiya etmək istəmir. Bu isə Azərbaycan haqqında neqativ fikirlər yarada bilər. Bəzi tələbələr hətta universitetə qəbul olsunlar deyər motivasiya məktublarını başqalarına yazdırırlar. Məncə, onlar gəlməyə daha yaxşıdır (gülür). Çünki əgər motivasiya məktubunu çətinliklə yazırlarsa, dərslərdə 5-10 səhifəlik yazıları kimə yazdıracaqlar? Ən əsası, xaricdə yaşamaq sizləri həyata hazırlayacaq. Xaricdə insanlar artıq yetkinlik yaşına çatdıqda ailələrindən ayrılaraq bunu edirlər. Biz də isə bu, yalnız xaricdə təhsil aldıqda mümkün olur.

Günel Azadə

- Xarici ölkəyə gedən tələbələrin mətbəxə öyrənmək məsələsi də var. Estoniya mətbəxinə alışmaq çətin olmadı ki?

- Azərbaycan mətbəxindən sonra eston mətbəxinə öyrənmək çox çətin deyildir. Estonların demək olar öz milli yeməkləri yoxdur. Almansayağı mətbəx desək daha doğru olar. Əsas yeməkləri: qan sosisi, kartof, bişirilmiş kələm və selyodka. Ətlərdən daha çox donuz eti yeyilir, amma əlbəttə ki, mən bir azərbaycanlı olaraq donuz ətindən uzaq qaçıram. Evdə yemək bişirməyi öyrəndim (gülür). Bəzən evdə anamdan milli yeməklərin reseptini soruşanda, "indi də aşıpazlığa keçəcəksən" deyər zarafat edir. Amma inanın mənə bu heç də çətin iş deyil. Məncə, hər kəs yemək bişirməyi, paltar yumağı bilməlidir. Onu da qeyd edirəm ki, bu yaxınlarda plov

giyalari üzrə çox inkişaf edib. Hər şeyi çox asanlıqla internet vasitəsilə edə bilərsiniz. Hətta, səsvərməni belə internetlə bir neçə dəqiqədə etmək olar. Onu da qeyd edirəm ki, yaşama hüququ almaqla Tallində bütün nəqliyyatlardan pulsuz istifadə edə bilərəm. Ən çox model qızlar bu ölkədən çıxır (gülür). Ölkədə 2000 dən çox balaca ada var. İstifadə etdiyimiz Skype, Taxify (Bolt) bu ölkənin məhsullarıdır. Sevdikimiz Karlssonun illüstrasiyasını hazırda İsveçdə yaşayan eston İlon Wikland yaradıb. Burada dinə elə də inanmırlar və ölkə əhalisinin hardasa 30% -i ruslardır.

- Estonların özləri necədir, gəlmələrə münasibətləri necə olur?

- Estonlar ümumilikdə sakit və soyuq millətdir. Qarşılarında

